Załącznik nr 2

AUTOREFERAT

1. **Imię i nazwisko**: Andrzej Rozmus
2. **Posiadane dyplomy, stopnie naukowe**:
   - **stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w zakresie socjologii**; Uniwersytet Śląski w Katowicach – Wydział Nauk Społecznych; Katowice **2004**, tytuł rozprawy doktorskiej: *Wizerunek wyższej szkoły niepaństwowej na regionalnym rynku usług edukacyjnych. Studium porównawcze dwóch województw: śląskiego i podkarpackiego*, promotor: prof. dr hab. Jerzy Chłopecki; recenzenci: prof. dr hab. Bohdan Jałowiecki, prof. dr hab. Jacek Wódz
   - **tytuł zawodowy magistra socjologii**; Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Rzeszowie – Wydział Socjologiczno-Historyczny; Rzeszów **1998**, tytuł pracy magisterskiej: *Sposób odbioru przekazywanych przez telewizję treści a system wartości osób studiujących*, promotor: prof. dr hab. Jerzy Chłopecki

3. **Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych:**

   STANOWISKA:

   - 15.01.2004 r. – **nadal**: adiunkt; Wydział Nauk Społecznych i Administracji, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
   - 01.10.2007 r. – 30.09.2008 r.: adiunkt; Wydział Socjologiczno-Politologiczny, *Wyższa Szkoła Społeczno-Gospodarcza w Tyczynie*
   - 01.09.1998 r. – 14.01.2004 r.: asystent:.; Wydział Nauk Społecznych i Administracji, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

   PEŁNIONE FUNKCJE :

   - 09.2012 r. – **nadal**: prorektor ds. nauczania, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
   - 09.2012 r. – **nadal**: członek Senatu Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
   - 09.2012 r. – **nadal**: Przewodniczący Odwoławczej Komisji Dyscyplinarnej ds. Studentów Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
   - 02.2004 r. – **nadal**: kierownik Zakładu Badań nad Szkolnictwem Wyższym, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
   - 11.2018 r. – **nadal**: ekspert Polskiej Unii Edukacyjnej, Konfederacja Lewiatan, Warszawa
   - 03.2018 r. – **nadal**: członek Interdyscyplinarnej Sieci Badawczej – Instytutu Badań Edukacyjnych, Warszawa
   - 09.2016 r. – **nadal**: członek Senatu Wyższej Szkoły Europejskiej im. ks. Józefa Tischnera w Krakowie – przedstawiciel Założyciela

- 10.2016 r. – 03.2017 r.: konsultant Interdyscyplinarnego Zespołu ds. Opracowania założeń nowego ustawodawstwa o szkolnictwie wyższym (Uniwersytet SWPS, Collegium Civitas, WSIiZ) – przygotowującego projekt założeń do nowego Prawa o Szkolnictwie Wyższym, w ramach konkursu "Ustawa 2.0" Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa
- 10.2014 r. - 09.2015 r.: ekspert Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zespole ds. strategii szkolnictwa wyższego, Warszawa
- 10. 2010 r. 06.2012 r.: sekretarz Centrum Analiz i Dialogu w Szkolnictwie Wyższym Fundacji Rektorów Polskich, Warszawa
- 11.2010 – 06.2011 r.: członek Forum Ekspertów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa
- 11.2010 – 06.2011 r.: ekspert Polskiej Konfederacji Pracodawców Prywatnych Edukacji PKPP Lewiatan, Warszawa
- 06.2008 r. – 09.2010 r.: członek Rady Wydziału jako przedstawiciel nauczycieli akademickich zatrudnionych w Wydziale Zamiejscowym w Tyczynie, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
- 04.2004 – 10.2006: członek Senatu Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
- 03.2002 r. – 01.2003 r.: opiekun Studenckiego Koła Naukowego Negocjacji i Komunikacji, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
- 04.2002 r. – 01.2004 r.: kierownik Zespołu ds. Badań Potrzeb, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie
- 09.2001 r. – 12.2008 r.: trener Rzeszowskiej Szkoły Menedżerów w zakresie zastosowania psychologii praktycznej w biznesie (licencja Instytutu Terapii Gestalt w Krakowie)
- 10.2001 – 04.2003: członek Senatu Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie – przedstawiciel asystentów
- 10.2000 r. – 01.2003 r.: sekretarz Zakładu Humanizacji Biznesu, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie

4. **Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki** (Dz. U. 2016 r. poz. 882 ze zm. w Dz. U. z 2016 r. poz. 1311.**):**

   a) **tytuł osiągnięcia naukowego:** *Edukacja akademicka w perspektywie krytycznej. Studenci wobec neoliberalnej polityki kształcenia w szkole wyższej.*

   b) **autor, tytuł publikacji, rok wydania, nazwa wydawnictwa, recenzenci wydawniczy**: Andrzej Rozmus, *Edukacja akademicka w perspektywie krytycznej. Studenci wobec neoliberalnej polityki kształcenia w szkole wyższej,* 2018, Oficyna Wydawnicza „Impuls", Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie, Kraków - Rzeszów, stron: 316, ISBN 978-83-8095-582-0, ISBN 978-83-64286-93-3 (monografia autorska); recenzent wydawniczy: prof. dr hab. Bogusław Śliwerski.

c) **Omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania.**

Omówienie celu naukowego pracy

Szkoły wyższe są częścią szerszego systemu społeczno-politycznego, działają w określonych warunkach ekonomicznych i kulturowych. Uczelnia staje się zaangażowanym podmiotem w procesie budowania określonego ładu społecznego. Przyjęta w lipcu 2018 roku nowa ustawa o szkolnictwie wyższym, w swoisty sposób podsumowuje blisko 30-letni okres transformacji i neoliberalnych reform w obszarze kształcenia wyższego. Współczesne praktyki neoliberalne w obszarze szkolnictwa wyższego zmieniają uczelnie, transformują proces kształcenia, wpływają na charakter roli nauczycieli akademickich. Również sam student zmienia oczekiwania wobec uczelni. Szkołom wyższym, jak można zasadnie przypuszczać, przypisywane są konkretne role – polityczne i gospodarcze, uniwersytet przy tym nie znajduje się „na zewnątrz", lecz współtworzy neoliberalną rzeczywistość. Władza neoliberalna zakłada rządzenie „przez" i „w imię" wolności, kieruje jednostkami jako podmiotami obdarzonymi możliwością wyboru i odpowiedzialnością. To nowa forma społecznego dyscyplinowania - nie kary, czy nagrody, lecz regulacja pragnień jednostek. Równocześnie, coraz większy zbiór neoliberalnych empirii, tak wynikających z działań studentów, nauczycieli akademickich, jak i uczelnianej administracji, sprawia, że istnieje pilna potrzeba krytycznych analiz z tego obszaru. **Głównym celem naukowym przedstawionej przeze mnie monografii jest opis i analiza wielorakich skutków transformacji szkolnictwa wyższego w Polsce i neoliberalnych reform ostatnich lat w odniesieniu do procesu kształcenia i funkcjonowania samych uczelni.** Instrumentarium teoretyczno-pojęciowe służące do realizacji celu naukowego pracy, zostało wywiedzione z nurtu badań nad edukacją określanego mianem pedagogiki krytycznej. Perspektywa ta została wzbogacona koncepcjami filozoficznymi utożsamianymi z postrukturalizmem i postmodernizmem.

Monografia składa się z sześciu rozdziałów zawierających odwołania do rozpraw naukowych krajowych i zagranicznych badaczy oraz prezentację wyników badań własnych. Głównym celem podjętych badań własnych było rozpoznanie stopnia

i zakresu w jakim studenci wybranych szkół wyższych wyrażają (odzwierciedlają) w swoich opiniach ideologię neoliberalną w odniesieniu do strukturalnych składników procesu kształcenia. Powiązana z tym celem, ważna kwestia dotyczyła również odznaczenia, określenia i opisania współcześnie dominującego paradygmatu dydaktyki akademickiej. Cel badań został zrealizowany dzięki badaniom ilościowym i jakościowym, w których ważna była triangulacja podejść badawczych, metod i rodzajów badań oraz triangulacja teorii. Główny korpus badań własnych, został uzupełniony analizą dyskursu, która miała na celu przedstawienie procesu dyskursywnego formowania wiedzy o autonomii oraz uchwycenie, w jaki sposób formacje wiedzy-władzy regulują odpowiednią „prawdę" o uniwersytecie.

Szczegółowo struktura monografii wygląda następująco:

Rozdział I: *Pedagogika krytyczna źródłem analiz edukacji* – zawiera opis nurtu badań nad edukacją określanego wspólnym mianem „pedagogika krytyczna". Celem tego rozdziału jest ukazanie tego prądu w pedagogice jako inspirującego źródła dostarczającego aparatury pojęciowej, czy szerzej podstawy teoretycznej, do zrozumienia i wyjaśniania współczesnych zjawisk mających miejsce w obszarze szkolnictwa wyższego. Tym bardziej jest to „atrakcyjna" badawczo perspektywa, gdyż współcześni pedagodzy krytyczni zmieniają akcenty w podejmowanych przez siebie pracach i w coraz większym zakresie interesuje ich opresyjność i hegemonia rynku oraz jego wpływ na szkołę, edukację i kondycję samego człowieka. Ważne miejsce w tym rozdziale zajmują opis teorii oporu Henry'ego Giroux oraz odniesienia do opisów substancjalności władzy wg Michela Foucault. Ustalenia dokonane w tej części pracy były pomocne w procesie konceptualizacji badań własnych i interpretacji wyników.

Rozdział II: *W stronę społeczeństwa postdyscyplinarnego* – stanowi próbę nakreślenia szerszego kontekstu społecznego i politycznego dla współczesnych zmian w szkolnictwie wyższym. W społeczeństwie dyscyplinarnym – ubiegłego wieku - władza produkowała jednostki użyteczne, za pomocą niekończących się egzaminów, testów i prób, harmonizowała jednostki i ich podmiotowość. Tworzyła społeczeństwo dyscyplinarne, w którym nie ma żadnego „na zewnątrz" władzy – władza przenika wszystko, jest ukrytym mechanizmem reprodukowania dominujących wzorców konsumpcji, czy gospodarowania. W czasach nam współczesnych dyscyplinowanie przybiera nowe, bardziej wysublimowane formy. Celem tego rozdziału jest więc

ukazanie ewolucji technik władzy i opis przejścia z fazy dyscyplinarnej do fazy postdyscyplinarnej. Dokonane tutaj ustalenia pozwolą w dalszej części pracy na próbę opisu charakteru tzw. postdyscyplinarnego uniwersytetu.

Rozdział III: *Szkoła wyższa w orbicie neoliberalnych wpływów* – ma za zadanie przygotowanie charakterystyki ideologii neoliberalizmu oraz wskazanie roli tej ideologii w budowaniu ekonomicznego i kulturowego kontekstu współczesnego kształcenia w szkołach wyższych. Jak bowiem twierdzi wielu przywoływanych na kartach tej książki badaczy-pedagogów, uchwycenie sensu reform edukacyjnych, które dokonują się na świecie (w tym oczywiście w Polsce) od końca lat 80. ubiegłego wieku nie jest możliwe bez analizy teorii i praktyki neoliberalizmu.

Rozdział IV: *Transformacja i neoliberalne reformy szkolnictwa wyższego w Polsce* – za pomocą danych faktograficznych opisuje stan ewolucji szkolnictwa wyższego po 1989 roku. W rozdziale tym wyróżniam również cztery okresy transformacji polskiego szkolnictwa wyższego w latach 1989-2018: pierwszy - reorientacji systemowej; drugi – boloński; trzeci – czas urzędników i ekspertów oraz czwarty – kontynuacji neoliberalnej polityki akademickiej. Transformacja polskiego szkolnictwa wyższego przebiegała bowiem etapowo i była wynikiem ścierania się różnych wizji nie tylko edukacji, ale również państwa, czy modelu gospodarki. To co działo się w otoczeniu szkoły (w polityce, gospodarce), nawet jeżeli w danym momencie bezpośrednio nie odnosiło się do niej, wpływało na nią i ją przekształcało.

Rozdział V: *Postdyscyplinarny uniwersytet? Między (o)presją a autonomią* – jest próbą odpowiedzi na pytanie w jakim zakresie współczesna szkoła wyższa staje się instytucją „postdyscyplinarną". Jak wydaje się bowiem, rozwój biurokratycznych mechanizmów nadzoru i sprawozdawczości w uczelniach, implementacja technik zarządzania wzorowanych na rozwiązaniach stosowanych w korporacjach, czy rozrost typowo ilościowych metod ewaluacji pracy naukowej i kształcenia - kieruje uniwersytet w stronę „postdyscyplinarności". W rozdziale tym przeprowadziłem również, inspirowaną pracami Michela Foucaulta, analizę dyskursu na temat autonomii szkoły wyższej. Zastosowana tutaj „foucaultowska" strategia badawcza, przedmiotem analizy czyni przedmioty wypowiedzi, pojęcia, modalności (styl i forma) i strategie dyskursu. Przedmiotem analizy dyskursu na temat autonomii szkoły wyższej uczyniłem wypowiedzi zawarte w czterech dokumentach strategicznych związanych z tzw. ustawą

2.0 (prawo o szkolnictwie wyższym) ministra nauki i szkolnictwa wyższego Jarosława Gowina. Były to trzy dokumenty przygotowane w ramach konkursu ogłoszonego przez MNiSW oraz dokument będący założeniami do ustawy przygotowany przez ministerialnych urzędników:

1. *Propozycja założeń do ustawy regulującej system szkolnictwa wyższego. Założenia do projektu ustawy „Ustawa 2.0. Założenia systemu szkolnictwa wyższego"* – dokument przygotowany przez ekspertów zgromadzonych wokół Uniwersytetu SWPS w Warszawie [113 stron, data przygotowania: styczeń 2017].

2. *Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym* – dokument przygotowany przez ekspertów zgromadzonych wokół Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu [185 stron, data przygotowania: grudzień 2016].

3. *Plus ratio quam vis consuetudinis. Reforma nauki i akademii w Ustawie 2.0. Projekt założeń do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym* – dokument przygotowany przez ekspertów zgromadzonych wokół Instytutu Allerhanda w Krakowie [302 strony, data przygotowania: styczeń 2017].

4. *Uzasadnienie do ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym* – dokument przygotowany przez urzędników MNiSW [84 strony, data przygotowania 22 stycznia 2018].

Przedstawione dokumenty są istotne z punktu widzenia celu analizy dyskursu, czyli uchwycenia regularności procesu dyskursywnego formowania wiedzy o autonomii i zbadania w jaki sposób foucaultowskie formacje wiedzy-władzy regulują odpowiednią „prawdę" o szkole wyższej. Zebrany korpus dokumentów odzwierciedla bowiem poglądy opiniotwórczych i wpływowych podmiotów polityki publicznej dotyczącej szkolnictwa wyższego.

Rozdział VI: *Studenci wobec kształcenia i szkoły wyższej* – jest rozdziałem prezentującym metodologiczne podstawy badań własnych oraz ich wyniki. Badania własne zostały osadzone w perspektywie poznawczej wywodzącej się z krytycznej nauki o wychowaniu, w której istotne jest m.in.: krytyczne formułowanie pytań o cele oraz treści kształcenia. Głównym celem podjętych badań własnych było rozpoznanie stopnia i zakresu w jakim studenci wybranych szkół wyższych wyrażają (odzwierciedlają) w swoich opiniach ideologię neoliberalną w odniesieniu do strukturalnych składników procesu kształcenia. Równocześnie ważne było określenie czy i jakie są związki tego

stopnia i zakresu - odzwierciedlania ideologii neoliberalnej - z wybranymi czynnikami osobowymi i środowiskowymi. Tak postawiony cel główny badań skutkował wyłonieniem czterech celów uszczegóławiających:

C1. Sprawdzenia stopnia podporządkowania treści kształcenia, metod oraz sposobów mierzenia wyników nauczania zasadzie urynkowienia, która to zasada akcentuje wyposażanie studentów w umiejętności i zasoby informacyjne sprzyjające wspieraniu neoliberalnej wizji świata.

C2. Opisanie systemu wartości studentów i odniesienie go do zestawu wartości kluczowych w dyskursie neoliberalnym i edukacyjnym programie ekonomii korporacyjnej.

C3. Ustalenie dominującego wzorca reagowania studentów wobec kształcenia i uczelni.

C4. Wyłonienie dominującego w dydaktyce akademickiej paradygmatu, czyli ustalenie podstawowych składników strukturalnych procesu kształcenia występujących jako elementy stałe w teorii i praktyce dydaktycznej.

Strategia badań własnych obejmowała w I etapie badania ilościowe (*Badanie postaw studentów wobec kształcenia i szkoły wyższej* oraz *Badanie preferencji wartości studentów*), w II etapie zaś badania jakościowe (*Badanie postaw studentów wobec kształcenia i szkoły wyższej - jej roli i manifestowanych w uczelni wartości*). W *Badaniu postaw studentów wobec kształcenia i szkoły wyższej,* stosując metodę sondażu diagnostycznego, wykorzystano autorski kwestionariusz ankiety. W *Badaniu preferencji wartości studentów,* stosując metodę badania kwestionariuszowego, wykorzystano kwestionariusz PVQ-RR-S Schwartza w polskiej adaptacji J. Cieciucha. W *Badaniu postaw studentów wobec kształcenia i szkoły wyższej - jej roli i manifestowanych w uczelni wartości,* stosując technikę zogniskowanego wywiadu grupowego, wykorzystano autorski kwestionariusz moderacyjny. Badania jakościowe służyły m.in. pogłębieniu i lepszemu zrozumieniu danych uzyskanych drogą badań ilościowych.

W I etapie badań (ilościowych) przeprowadzonych w okresie od października do grudnia 2017, udział wzięło 1825 respondentów. Dobór próby miał charakter celowo-losowy. Stosując tego typu dobór wzięto pod uwagę: a) typ uczelni (uniwersytety, wyższe szkoły techniczne, uczelnie ekonomiczne); oraz b) charakter uczelni (publiczna, niepubliczna). Stosując więc powyższe kryteria doboru celowego, badania zrealizowano

wśród studentów 7 szkół wyższych, zlokalizowanych w 5 województwach (mazowieckie, kujawsko-pomorskie, małopolskie, śląskie i podkarpackie). Były to: 3 uniwersytety bezprzymiotnikowe (Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie), 1 uniwersytet przymiotnikowy (Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie), 1 politechnika (Politechnika Rzeszowska) i 2 wyższe szkoły ekonomiczne (Wyższa Szkoła Europejska w Krakowie, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie). Wśród uczelni, które stały się terenem badań 5 miało status uczelni publicznych a 2 uczelni niepublicznych. Metodą losowania zespołowego (inaczej grupowego – jednostkami losowania były grupy ćwiczeniowe studentów) wylosowano do badań studentów II i III roku studiów stacjonarnych i niestacjonarnych. Ci sami studenci brali udział w *Badaniu postaw studentów wobec kształcenia i szkoły wyższej* oraz *Badaniu preferencji wartości studentów* – dla wygody respondentów scalono narzędzie badawcze.

II etap badań (jakościowych) składał się z 5 zogniskowanych wywiadów grupowych zrealizowanych w 5 różnych szkołach wyższych, zlokalizowanych w 5 różnych województwach (tych samych co w badaniach ilościowych). Badania przeprowadzono w okresie luty - marzec 2018 r. Dobór próby miał charakter celowy i poprzedzony był kwestionariuszem rekrutacyjnym. Respondentami byli studenci II, bądź III roku studiów stacjonarnych. Reasumując, fokusy przeprowadzono na następujących uczelniach: Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Łącznie w zogniskowanych wywiadach grupowych wzięło udział 40 osób (należy dodać, iż nie brały one udziału w badaniach ilościowych).

Zakładając, za uznanymi w pedagogice autorami prac dotyczących metodologii badań, że jakość badań pedagogicznych, ich efektywność i użyteczność (teoretyczna i praktyczna) może wynikać ze stopnia wykorzystania w nich różnych metod i podejść badawczych, w badaniach własnych zależało mi na:

a) triangulacji podejść badawczych, czyli powiązaniu empirycznych badań ilościowych z empirycznymi badaniami jakościowymi;
b) triangulacji metod i rodzajów badań, czyli stosowaniu kilku metod i sposobów badania tego samego przedmiotu poznania;

c) triangulacji teorii, czyli wykorzystaniu do diagnozowania, wyjaśniania i weryfikowania przesłanek z kilku podejść teoretycznych pedagogicznych oraz teorii rodem z innych dyscyplin (np. psychologicznych teorii wartości).

Rozdział VI – ostatni monografii, zamykają skumulowane wnioski z badań.

Omówienie osiągniętych wyników

W czasie opracowywania koncepcji monografii i projektowania badań własnych, pewne zjawiska związane z funkcjonowaniem szkolnictwa wyższego, były już dość dobrze zdiagnozowane i opisane. Jednak w ostatnich latach procesy transformacyjne w obszarze polskiego szkolnictwa wyższego nasiliły się, a pracownikom uczelni dość jasno przedstawiono – głównie w formie uregulowań prawnych - oczekiwane kierunki zmian. W nowej ustawie o szkolnictwie wyższym zawarto szereg rozwiązań o charakterze neoliberalnym, równocześnie kontynuowano pewne „trendy" zapoczątkowane już wiele lat temu, by kształcenie w uczelniach, również na uniwersytetach, miało charakter jak najbardziej użyteczny i adekwatny dla potrzeb rynku pracy, interesariuszy zewnętrznych, czy szerzej, dla potrzeb gospodarki. Tradycyjne wartości uniwersyteckie (takie jak tradycja, wspólne dobro, kształtowanie postaw krytycznych) od pewnego czasu muszą „negocjować" swoje miejsce i muszą „dostrajać się" do wartości fundujących współczesny ład społeczno-gospodarczy. W polskiej literaturze z zakresu pedagogiki podjęto w ostatnich latach już wiele prób analizy problemu wpływu neoliberalnej polityki władz państwowych, w tym Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na środowisko akademickie i charakter procesu kształcenia. Jednak jak dotąd, nie patrzono na kształcenie i aktywność uczelni przez pryzmat procesów ujarzmiania, upodmiotowienia, nie stosowano „postdyscyplinarnej" perspektywy do próby zrozumienia „czego" i „dlaczego" uczy się na poziomie szkoły wyższej.

Zasadniczy korpus badań własnych – ilościowych i jakościowych - został poprzedzony przeprowadzoną przeze mnie analizą dyskursu na temat autonomii szkoły wyższej. Przypomnę, iż przedmiotem analizy dyskursu na temat autonomii szkoły wyższej uczyniłem wypowiedzi zawarte w czterech dokumentach strategicznych

związanych z tzw. ustawą 2.0 (były to trzy dokumenty przygotowane w ramach konkursu ogłoszonego przez MNiSW oraz dokument będący założeniami do ustawy przygotowany przez ministerialnych urzędników). Zastosowane - postfoucaultowskie – podejście badawcze do analizy dyskursu, umożliwiło wyróżnienie specyficznych regularności dyskursu dotyczących pojęcia autonomii szkoły wyższej. Uzyskane w wyniku analizy dyskursu rezultaty, pozwoliły mi na sformułowanie pojęcia autonomii jako:

- fundament działania uczelni, składnik kultury i tradycji akademickiej, uwarunkowana historycznie i społecznie idea;
- zmienna sprawnego działania uczelni, utylitarne narzędzie regulowania stosunków wewnętrznych i zewnętrznych uczelni;
- obszar gry wpływów różnych aktorów sceny akademickiej.

Tzw. ustawa 2.0 i dokumenty ją poprzedzające ujawniły pola napięć w polskim szkolnictwie wyższym, a w toczącej się debacie akademia przedstawiana jest albo jako samorozwijający się i samorządny podmiot, który decyduje o kierunku zmian. Albo w tejże debacie akademia uosabia przedmiot jawnego nacisku, czy wymagający reform, niezbyt przystosowany do wymogów dzisiejszych czasów twór. W świetle foucaultowskiej koncepcji urządzania (rządomyślności) i opisanych w monografii „technik siebie", obie strony debaty może wiele łączyć. Są dwiema stronami tej samej racjonalności konstruującej nowy, społeczny porządek szkoły wyższej.

Głównym celem podjętych zasadniczych badań ilościowych i jakościowych było rozpoznanie stopnia i zakresu w jakim studenci wybranych szkół wyższych wyrażają (odzwierciedlają) w swoich opiniach ideologię neoliberalną w odniesieniu do strukturalnych składników procesu kształcenia. Równocześnie ważne było określenie czy i jakie są związki tego stopnia i zakresu - odzwierciedlania ideologii neoliberalnej - z wybranymi czynnikami osobowymi i środowiskowymi. W badaniach ilościowych i jakościowych (wyniki tych drugich służyły m.in. lepszemu zrozumieniu i pogłębieniu wyników tych pierwszych) próbowano uchwyć istotę celów działania współczesnej akademii, uchwycić jej „aksjologiczną bazę" i strategie dydaktyczne. Istotne było również przeanalizowanie czynników warunkujących przebieg i efekty procesu dydaktycznego, tak w odniesieniu do podmiotu kształcenia (studentów) jak i podmiotu kształcącego (nauczycieli akademickich). Odpowiedzi na poszczególne problemy

badawcze (które zostały umieszczone w odpowiednich miejscach prezentacji wyników badań własnych), prowadzą do skumulowanego wyniku i dają podstawę do potwierdzenia postawionej w pracy hipotezy ogólnej. Tak więc **można stwierdzić, iż odzwierciedlony w opiniach badanych studentów charakter nauczania we współczesnej szkole wyższej – w odniesieniu do głównych składników strukturalnych procesu kształcenia - odpowiada neoliberalnej wizji świata i człowieka.**

W wyniku studiów literaturowych oraz badań własnych zaprojektowałem **ramy paradygmatu postdyscyplinarnego w dydaktyce akademickiej.** Jego charakterystyka odnosi się do poszczególnych elementów strukturalnych procesu kształcenia występujących jako elementy stałe w teorii i praktyce dydaktycznej. I tak, w odniesieniu do procesu dydaktycznego ustalono m.in., że: główne cele kształcenia mają charakter przedmiotowy, nakierowany na transmisję wzorców kulturowych dominujących w otoczeniu uczelni; system wartościowania ujawniony w procesie kształcenia nakierowany jest na „wzrost" jednostki, z zaznaczoną silną pozycją wartości „osiągnięcia"; treści kształcenia (gotowe i wypracowane wcześniej) podlegają negocjacyjnym naciskom studentów, oczekujących przede wszystkim wiedzy specjalistycznej, dającej kwalifikacje łatwe do weryfikacji, zarówno przez pracodawcę, państwo, jak i inne instytucje; metody i formy kształcenia są precyzyjnie opisane w kartach przedmiotu, z niską tolerancją na swobodę nauczyciela akademickiego; w ewaluacji zaś dominują standaryzowanych metody weryfikacji osiągania oczekiwanych efektów kształcenia. W odniesieniu do czynników warunkujących przebieg i efekty procesu kształcenia, paradygmat postdyscyplinarny, charakteryzują m.in., takie elementy jak: nastawienie studentów na uzyskanie wiedzy praktycznej i przydatnej oraz dominacja w tej grupie konformistycznego wzorca reagowania wobec uczelni; przyjmowanie przez nauczycieli akademickich ról, w których aktywność nakierowana jest na: dostarczanie studentom konkretnych umiejętności i pożądanej wiedzy i przekazywanie gotowych, wypracowanych wcześniej, sprawdzonych treści. Z kolei w odniesieniu do sposobów komunikacji i współdziałania dydaktycznego, ustalono, m.in., iż na uczelni dominują zbiurokratyzowane formy kontaktu a komunikacja nakierowana jest przede wszystkim na efektywną realizację wcześniej założonych celów kształcenia i dostarczenie wiedzy

określonych ramami programowymi (przy czym ramy te są rzadko przekraczane). Muszę w tym miejscu jedną rzecz wyraźnie podkreślić, otóż ze względu na zasięg badań i specyfikę doboru próby, nie jest to bynajmniej kompozycja dająca się w prosty sposób uogólnić na cały system szkolnictwa wyższego. Wymagałoby to dalszych prac badawczych.

Zaprezentowany powyżej paradygmat w dydaktyce akademickiej spełnia oczekiwania neoliberalnego otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego uczelni. Dzieje się tak dlatego, iż m.in.: a) programy kształcenia oraz wykorzystywane metody i techniki dydaktyczne ustalone *a priori*, bez uczestnictwa samych zaineresowanych (studentów) pozwalają na wprowadzanie łatwych i szybkich modyfikacji zgodnie z logiką ciągle zmieniającego się rynku pracy i sektora przedsiębiorstw; b) studenci są aktywnie zainteresowani w absorpcji wiedzy praktycznej, sprawdzonej, nie budzącej wątpliwości, są więc zainteresowani wiedzą „certyfikowaną" przez podmioty współczesnej gry rynkowej; c) proces kształcenia jest wysoce wystandaryzowany, sformalizowany i zbiurokratyzowany, daje się więc go łatwo nadzorować, kontrolować, ewaluować i walidować, tak w kierunku jego dostosowania do odpowiednich „ram i obszarów kształcenia", jak i określonych potrzeb zglobalizowanej gospodarki; oraz d) wyrażone systemem ewaluacji i selekcji procesy zmierzają do wyłonienia w uczelni najlepszych studentów a procesy motywacyjne nastawione są na „uatrakcyjnianie" wartości związanych z indywidualnymi osiągnięciami i osobistym sukcesem. Wizja możliwego sukcesu zawodowego (praktycznie dla każdego chętnego) to dominanta neoliberalnej gospodarki.

Tym samym paradygmat postdyscyplinarny w dydaktyce akademickiej – odzwierciedlony w opiniach badanych studentów, może być postrzegany jako „znowelizowana" forma dyscyplinowania podmiotów, zgodnie z wymogami „ery postdyscyplinarnej", w której istotą jest nie karanie, lecz „uwodzenie", „przechwytywanie pragnień" oraz równoczesny, stały monitoring i kontrola.

Badania własne ujawniły również wyraźne pola deficytów w kształceniu. Biorąc pod uwagę istotny z punktu widzenia przyjętej, krytycznej perspektywy badań, paradygmat krytyczno-emancypacyjny w dydaktyce akademickiej uzyskane wyniki ujawniły konieczność:

a) kształtowania potrzeby niesienia pomocy słabszym studentom,

b) wzmacniania mechanizmów wyrównywania szans między studentami (wynikających z różnego rodzaju strat rozwojowych),
c) zwiększenia roli niestandardowych metody nauczania i sprawdzania wiedzy,
d) wspierania myślenia krytycznego i formułowania opinii własnych studentów, kreatywności i samoświadomości,
e) wspierania działań zmierzających do pobudzania aktywności prospołecznych, służących dobru społeczności (lokalnej i ponadlokalnej),
f) doskonalenia nauczycieli akademickich w kierunku samokrytycyzmu i poddawania pod konstruktywną wątpliwość treści i metod kształcenia,
g) jasnego komunikowania wartości, na których oparta jest akademia, z silnym akcentowaniem wartości nakierowanych na „przekraczanie siebie" (ukierunkowanych społecznie).

Traktując emancypację, jako wyzwalanie się z różnego rodzaju uwikłań kulturowych, politycznych, społecznych, z zewnętrznych systemów dominacji, ale także jako pokonywanie własnych ograniczeń i „rozbrojenie" własnych systemów dominacji i struktur samozarządzania, to – biorąc pod uwagę wyniki badań własnych – sformułowałem **zestaw wytycznych dla „krytycznej" dydaktyki akademickiej**. Pożądane elementy – zebrane w tabeli - zostały odniesione do trzech obszarów: środowiska edukacyjnego, predylekcji i zachowań studentów oraz predylekcji i zachowań nauczycieli akademickich. W odniesieniu do środowiska edukacyjnego, należy więc, m.in. zadbać o to aby „krytyka" nie tylko była dozwolona, ale również poszukiwana w celu stymulowania jakości kształcenia, zachowania opozycyjne i opór były traktowane jako szansa rozwojowa (środowiska i jednostek) oraz zwiększona została rola w procesie dydaktycznym samooceny i krytycznej refleksji na temat poczynionych postępów (tak w odniesieniu do postępów studentów, jak i efektów pracy nauczyciela akademickiego). W odniesieniu do predylekcji i zachowań studentów, ważne są m.in.: otwartość na różne perspektywy interpretacyjne dotyczące przekazywanej wiedzy, gotowość do reagowania wobec uczelni podług wzorca transformatywnego oraz postawa proaktywna (zaangażowanie w ważne sprawy dla uczelni oraz jej otoczenia). W odniesieniu do predylekcji i zachowań nauczycieli akademickich, istotne będą m.in.: oprócz ustalonej wiedzy prezentowanie studentom pól niepewności, obszarów otwartych i kontrowersyjnych,

pobudzanie studentów do refleksji nad własnym procesem uczenia się, oraz kształcenie przez dialog, metodę stawiania problemów oraz synektykę.

Omówienie możliwości wykorzystania uzyskanych wyników

Przedstawiona monografia – tak w części teoretycznej jaki i badawczej – może mieć, w moim mniemaniu, szerokie zastosowanie w wielu różnych, powiązanych ze sobą sferach działania szkół wyższych. Po pierwsze, dla osób i organów odpowiedzialnych za politykę edukacyjną państwa może stanowić źródło wiedzy na temat kierunków ewolucji systemu kształcenia w Polsce po 1989, w tym skutków przeprowadzanych kolejnych zmian i reform w szkolnictwie wyższym. Wprowadzane zmiany w tej sferze działalności, przynoszą bowiem efekty po określonym czasie. Wyróżnione przeze mnie cztery etapy transformacji w szkolnictwie wyższym po 1989 roku, zawierają opis zmian, tendencji i przede wszystkim konsekwencji wielu oświatowych regulacji, dostarczają informacji na temat jakości relacji władza – uniwersytet. Perspektywa krytyczna zastosowana przeze ze mnie do opisania i zrozumienia zjawisk w polskim (i szerzej światowym) obszarze szkolnictwa wyższego, daje szansę decydentom na refleksyjną analizę przyjmowanych regulacji i rozwiązań (przykład praktycznego wykorzystania: jako źródło wiedzy w trakcie przygotowywania założeń do ewentualnych nowelizacji ustaw i rozporządzeń dotyczących szkolnictwa wyższego). Po drugie, dla władz uczelni monografia ta – szczególnie w części będącej wprowadzeniem do zasadniczych badań własnych – może stanowić dodatkowy zasób wiedzy na temat współczesnych uwarunkowań zarządzania instytucją jaką jest szkoła wyższa. Jak już pisałem wcześniej, współczesne praktyki neoliberalne w obszarze szkolnictwa wyższego zmieniają uczelnie, transformują proces kształcenia oraz – co tutaj niezmiernie istotne - wpływają na charakter roli rektora i innych podmiotów kierujących uczelnią. Krytyczna refleksja na temat procesu włączania szkół wyższych w amorficzne mechanizmy władzy i dyscyplinowania, może stanowić dla osób odpowiedzialnych za funkcjonowanie uczelni niezbędne źródło zmian w sposobie i stylu działania (zarządzania) (przykład praktycznego wykorzystania: materiał źródłowy potrzebny do przeprowadzenia audytu procedur uczelnianych - w ramach np. potrzeby odbiurokratyzowania procesów uczelnianych). Po trzecie, dla uczelnianych komisji ds. zapewniania jakości

kształcenia, wyniki uzyskane w badaniach mogą służyć do takiego „przekalibrowania" narzędzi kontroli i ewaluacji, by większą w nich rolę odgrywały narzędzia o charakterze jakościowym. Jak wynika bowiem z badań, ilościowy i rozbudowany, biurokratyczny system kontroli i nadzoru wzmacnia, niekorzystny z wielu względów, paradygmat postdyscyplinarny w dydaktyce akademickiej (przykład praktycznego wykorzystania: materiał pomocny przy konstrukcji narzędzi badań ewaluacyjnych dotyczących zmian w uczelnianych wewnętrznych systemach zapewniania jakości). Po czwarte, dla zespołów odpowiedzialnych za program studiów, wyniki badań własnych stanowią doskonały pretekst do wprowadzenia zmian programowych. We wnioskach z badań zawarto szczegółowe wytyczne dla „krytycznej" dydaktyki akademickiej. Wytyczne zawarte w trzech obszarach: środowiska edukacyjnego, predylekcji i zachowań studentów oraz predylekcji i zachowań akademickich stanowią niezbędną podstawę do budowania, kluczowych w dzisiejszym świecie, kompetencji krytycznych. Owe kompetencje dotyczą gotowości do zmiany, krytyczną ocenę aktualnego stanu oraz projektowanie i odpowiedzialne wprowadzanie korekt w układach społecznych, w których znalazła się jednostka. Kompetencje krytyczne są niezbędnym elementem budowania formacji obywatelskich i kształtowania oświeconych obywateli. Są niezbędne dla ładu demokratycznego. Uczelnia powinna więc podjąć wysiłek wprowadzenia (doskonalenia – jeżeli już są) treści i metod nauczania, które wspierały by rozwój kompetencji krytycznych (przykład praktycznego wykorzystania: jako materiał źródłowy do opracowania modułów kształcenia z zakresu np. podstaw krytycznego myślenia). Po piąte, dla nauczycieli akademickich, wyniki uzyskane w badaniach, mogą stanowić ważne źródło informacji na temat oczekiwań współczesnych studentów (chociażby w odniesieniu do współdziałania dydaktycznego), na temat przypisywanych im ról na uczelni, oraz – szerzej – neoliberalnych uwarunkowań edukacji na poziomie wyższym. To nauczyciele akademiccy bowiem, w największym stopniu odczuwają efekty kolejnych zmian i reform. Również dla nich wytyczne dla „krytycznej" dydaktyki akademickiej mogą być cenną podpowiedzią, w którym kierunku powinni rozwijać swoje dydaktyczne talenty (przykład praktycznego wykorzystania: jako materiał źródłowy do opracowania programu szkoleń dla nauczycieli akademickich np. z zakresu komunikacji dydaktycznej).

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Od początku swojej kariery naukowej, dociekania, rozważania i prace badawcze odnosiłem do obszaru szkolnictwa wyższego. Jednak pomimo tej swoistej spójności (obszaru badań), w moim rozwoju naukowym zaznaczyły się dwa wyraźne etapy. **Etap pierwszy – przed doktoratem**, związany był głównie z dyscypliną socjologia (socjologia edukacji i socjologia organizacji). Interesowały mnie społeczno-historyczne uwarunkowania kształcenia na poziomie wyższym w Polsce, badania nad szkołami wyższym rozumianymi jak organizacje o charakterze celowym, analiza procesów organizacyjnych zachodzących w makro- i mikroskali. Interesowała mnie również struktura opinii społecznej na temat polskich szkół wyższych, które po roku 1989 weszły w nowy etap swojego rozwoju. Poczesne miejsce miał tutaj rozbiór mechanizmów kształtowania opinii na temat powstającego w latach 90. ubiegłego wieku, niepublicznego sektora szkolnictwa wyższego. Zwieńczeniem moich zainteresowań w tym okresie stała się rozprawa doktorska pt. *Wizerunek wyższej szkoły niepaństwowej na regionalnym rynku usług edukacyjnych. Studium porównawcze dwóch województw: śląskiego i podkarpackiego*. Rozprawa została przygotowała w ramach grantu promotorskiego KBN nr 2 H02E 055 24 (okres realizacji: 25.04.2003 – 24.10.2004). Byłem kierownikiem tego grantu.

W etapie drugim – po doktoracie, moje zainteresowania naukowe stopniowo ewoluowały w stronę nauk o polityce publicznej, a przede wszystkim w stronę pedagogiki. Tak więc, w swojej aktywności naukowo-badawczej po uzyskaniu stopnia doktora wyróżniam trzy, powiązane ze sobą (często nierozłączne) obszary zainteresowań: 1) krytyczne analizy procesów edukacyjnych zachodzących w szkolnictwie wyższym (w tym te osadzone w krytycznej nauce o wychowaniu); 2) mieszczące się w polu pedagogiki szkoły wyższej, pytania o studenta jako podmiot wychowania, kształcenia i samokształcenia; oraz 3) polityka edukacyjna państwa w odniesieniu do szkół wyższych i kształcenia wyższego.

W **obszarze pierwszym**, czyli krytyczne analizy procesów edukacyjnych zachodzących w szkolnictwie wyższym, interesowało mnie (i nadal interesuje), to co przypisuje się często pedagogice jako jeden z jej celów, czyli odczytywanie ukrytych

sensów i znaczeń faktycznie realizowanych praktyk edukacyjnych. Edukację rozumiem tutaj jako działalnością społeczną, stanowiącą aktywny czynnik reprodukcji społecznej i wpływającą na życiowe szanse edukowanych podmiotów. Jest to perspektywa utożsamiana z jednym z nurtów badań nad edukacją a mianowicie – pedagogiką krytyczną. W swoich pracach interesowały mnie więc społeczne, ekonomiczne i polityczne uwarunkowania kształcenia na poziomie szkoły wyższej, obnażanie wszelkich barier (w tym instytucjonalnych), blokujących podmiotom edukowanym możliwości samorozwoju i edukacyjnej samoregulacji. Szczególnie ważne miejsce w moich dociekaniach poświęciłem analizie współczesnych mechanizmów kontroli w szkolnictwie wyższych i ocenie skutków przyjmowania kolejnych regulacji przygotowywanych przez ministerstwo nauki i szkolnictwa wyższego, bądź szerzej, tych wynikających z faktu istnienia ponadnarodowych struktur (Europejski Obszar Kształcenia Wyższego, Proces Boloński, etc.). W swoich pracach często bowiem perspektywa międzynarodowa była dla mnie punktem wyjścia do szukania odpowiedzi na badawcze pytanie odnoszone do polskiego systemu kształcenia wyższego. Interesuje mnie również, rzeczywista postać składników strukturalnych procesu kształcenia w sytuacji, gdy szkoły wyższe podlegają wpływom neoliberalnej polityki państwa. Zresztą nie tylko „podlegają", ale również są jej ważnym, sprawczym elementem. Jak staram i starałem się bowiem dowieść, uczelnie są ważnym podmiotem w procesie (by użyć pojęcia Michela Foucaulta) neoliberalnego „urządzania świata". Tak więc, w tej neoliberalnej rzeczywistości była i jest dla mnie ważna analiza bazy aksjologicznej na której oparte są cele i treści kształcenia, rozbiór czynników warunkujących przebieg i efekty procesu dydaktycznego oraz wnioskowanie na temat sposobów komunikacji i współdziałania dydaktycznego. Efektem prowadzonych analiz teoretycznych i badań empirycznych, w tym obszarze moich zainteresowań, są następujące, wybrane publikacje:

1. Rozmus A. (2017). ***Eksploracja ukrytego programu kształcenia szkół wyższych – rozważania metodologiczne***, [w:] H. Hetmańczyk, E. Kawiak i M. Musioł (red.), Edukacja w badaniach pedagogicznych. Problemy – koncepcje – rozwiązania, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, s. 90-106.
2. Rozmus A., Kurek-Ochmańska O., Cyran K., Maj-Solarz D., Struck-Peregończyk M. (2015). **Między autonomią a urzędniczymi wymaganiami. Praktyka działania tzw. ram kwalifikacji w wybranych uczelniach europejskich**. **Wybrane aspekty.** *Studia edukacyjne*, nr 37, s. 135-152.

3. Rozmus A., Kurek-Ochmańska O. (2015). ***Dynamika szkolnictwa wyższego w okresie transformacji***, [w:] M. S. Szczepański, K. Szafraniec i A. Śliz (red.), Szkolnictwo wyższe, uniwersytet, kształcenie akademickie w obliczu koniecznej zmiany, Warszawa: PAN, s. 41-59.
4. Rozmus A. (2011). ***Uczelnia platformą integracji społecznej***, [w:] A. Rozmus i M. Struck-Peregończyk (red.), Między integracją a wykluczeniem, Kraków-Rzeszów-Zamość: Wydawnictwo Konsorcjum Akademickiego, s. 13-32.
5. Rozmus A. (2011). ***Współczesny uniwersytet: między elitarnością a rynkowym pragmatyzmem***, [w:] A. Cudowska (red.), Kierunki rozwoju edukacji w zmieniającej się przestrzeni społecznej, Białystok: Wydawnictwo Trans Humana, s. 477-485.
6. Rozmus A., Świda J. (2009). ***Tożsamość współczesnej szkoły wyższej – między kulturą akademicką a kulturą biznesu***, [w:] K. Chałas i B. Komorowska (red.), Kreowanie tożsamości szkoły, Tom 2: Konteksty historyczne, społeczno-kulturowe, edukacyjne, Lublin: Wydawnictwo Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, s. 587-595
7. Rozmus A., Świda J. (2009). ***Krajowe struktury kwalifikacji jako narzędzie poprawy jakości usług edukacyjnych***, [w:] A. Czajkowska i W. Otwinowski (red.), Edukacyjne zagrożenia i wyzwania młodego pokolenia, Poznań: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu, s. 357-365.

W ramach swojej aktywności w tym pierwszym analizowanym obszarze, nawiązałem **współpracę międzynarodową**. Jako kierownik grantu finansowanego ze środków na działalność statutową przyznanych przez MNiSW, pt. *„Praktyka wdrażania Krajowych Ram Kwalifikacji w wybranych uczelniach europejskich. Pedagogiczne uwarunkowania implementacji zmian w programach kształcenia studentów”* (okres realizacji: 2012 – 2014 r.), zrealizowałem wspólne międzynarodowe badania o charakterze ilościowym i jakościowym z następującymi partnerami zagranicznymi:

- **Dublin Institute of Technology** (Irlandia) – badania przeprowadzone w grudniu 2012 r.
- **IUBH School of Business and Management w Bad Honnef** (Niemcy) - badania przeprowadzone we wrześniu 2013 r.
- **University of Huddersfield** (Wielka Brytania) - badania przeprowadzone w kwietniu 2013 r.

Celem tego projektu była analiza międzynarodowych praktyk i doświadczeń (metod, technik, narzędzi) z zakresu wdrażania ram kwalifikacji w poszczególnych krajach europejskich. Interesujące z punktu widzenia podjętej problematyki badawczej były też opinie, reakcje i stosunek studentów oraz kadry akademickiej do wdrażanych zmian.

Perspektywa krytyczny przyjęta w tych badaniach, pozwoliła na odsłonięcie ukrytych intencji podmiotów wprowadzających stosowne regulacje oraz ujawnienie rzeczywistego stosunku studentów oraz nauczycieli akademickich do tzw. krajowych ram kwalifikacji. Konkluzje projektu odnosiły się do polskich doświadczeń z wdrażaniem KRK. Dodatkowym efektem projektu była analiza porównawcza celów, metod i treści nauczania w krajach – partnerach projektów. Analizie poddane zostały tym samym składniki strukturalne procesu kształcenia. Wyniki projektu były podstawą przygotowania artykułów naukowych (np. nr 2 wśród pozycji powyżej) oraz wykorzystywanych wewnętrznie (w uczelni, w której pracuje) „kart wdrożeń dobrych praktyk" – zestawu wskazówek do opracowywania programów nauczania.

Z kolei we wrześniu 2010 roku w **Vilnius Business College** (Litwa) zrealizowałem badania naukowe na temat tożsamości szkoły wyższej w transformującym się otoczeniu - w ujęciu porównawczym: Polska-Litwa. Badania miały charakter ilościowy, a jego celem była identyfikacja odzwierciedlonych w opiniach studentów polskich i litewskich, poszczególnych obszarów tożsamości szkoły. Wyniki projektu były podstawą przygotowania artykułów naukowych (np. nr 5 wśród pozycji powyżej).

W obszarze tym, swoją aktywność zaznaczyłem również na międzynarodowych i ogólnopolskich naukowych **konferencjach i seminariach**, m.in.:

- 26 stycznia 2018 r. Warszawa: Ogólnopolskie Seminarium na temat: „Znaczenie wyższego wykształcenia we współczesnym świecie". Organizator: Instytut Badań Edukacyjnych. **Wygłoszony referat**: „Urządzanie akademickiego świata".
- 7-8 grudnia 2017 r. Katowice: III Ogólnopolska Konferencja Naukowa z udziałem gości zagranicznych z cyklu: „Zróżnicowanie podejść metodologicznych w naukach pedagogicznych" na temat: „Badania pedagogiczne podejmowane w ramach paradygmatów: pozytywistycznego i neopozytywistycznego. Koncepcje – badania – wyniki". Organizator: Uniwersytet Śląski w Katowicach. **Wygłoszony referat**: „Urządzanie świata akademickich wartości. Preferencje wartości młodzieży akademickiej w świetle wyników badań opartych na modelu wartości Schwartza".
- 9-10 listopada 2016 r. Ustroń: II Ogólnopolska Konferencja Metodologiczna z udziałem gości zagranicznych na temat: „Zróżnicowanie podejść metodologicznych w naukach pedagogicznych". Organizator: Uniwersytet Śląski w Katowicach. **Wygłoszony referat**: „Eksploracja ukrytego programu kształcenia szkół wyższych – rozważania metodologiczne".
- 11-12 maja 2009 r. Białystok: Ogólnopolska Konferencja Naukowa „Kierunki rozwoju edukacji w zmieniającej się przestrzeni społecznej". Organizator: Uniwersytet w Białymstoku. **Wygłoszony referat**: „Przyszłość uniwersytetu: między elitarnością a pragmatyzmem rynkowym".

— 6-8 lutego 2009 r. Szklarska Poręba: Międzynarodowa Konferencja Naukowa z cyklu Poszukiwanie Modelu Szkoły Wyższej nt.: „Doskonalenia Usług Edukacyjnych w Szkołach Wyższych w Procesie Integracji z Unią Europejską". Organizator: The University Of Buckingham i Wyższa Szkoła Menedżerska w Legnicy. **Wygłoszony referat**: „Kursy typu distance-learning jako nowa forma przekazu dydaktycznego szkoły wyższej. Doświadczenia, ograniczenia i perspektywy".

— 22-24 października 2008 r. Zakopane: VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Edukacja XXI wieku". Organizator: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu. **Wygłoszony referat**: „Krajowe Struktury Kwalifikacji jako narzędzie poprawy jakości usług edukacyjnych".

Jako kierownik grantu finansowanego ze środków na działalność statutową przyznanych przez MNiSW, zrealizowałem projekt naukowy pt. *„Urządzanie akademickiego świata. Model nauczania we współczesnej szkole wyższej w świetle oficjalnych ekspertyz oraz opinii studiującej młodzieży"* (okres realizacji: 2017 r.). Celem badawczym projektu była próba szczegółowego opisu akademickiego programu edukacji korporacyjnej i opis reakcji na ten swoisty program samych studentów. Z jednej strony, analizie poddane zostały oficjalne dokumenty projektujące przestrzeń akademicką (wszelkie programy opracowane przez ekspertów, strategie, etc.), z drugiej zdiagnozowane zostały postawy studentów wobec obecnego modelu kształcenia. Studenci mogą bowiem działać zgodnie z przyjętym programem kształcenia na uczelni, mogą manifestować swój wobec niego opór, bądź mogą wyrażać postawy ambiwalentne. Dodatkowym celem badania była diagnoza - w analizowanym kontekście - systemu wartości współczesnych studentów. W ramach projektu zrealizowano ogólnopolskie badania ilościowe wśród studentów polskich uczelni oraz przeprowadzono analizę dyskursu. Wyniki zostały zaprezentowane w artykułach naukowych (np. nr 1 wśród pozycji powyżej).

Obecnie realizuje projekt pt." „Zagraniczni uczeni w Polsce: motywacje, trajektorie życiowe oraz potencjał naukowy" (źródło finansowania: Program Dialog MNiSW (0142/DLG/2017/10); okres trwania projektu: 22.12.2017–21.12.2019; stanowisko w projekcie: Uczestnik-Badacz). Celem naukowym tego projektu jest zbadanie praktyk kulturowych i instytucjonalnych cudzoziemskich uczonych żyjących i pracujących w Polsce. Badania służyć mają wyjaśnieniu relacji między biografiami migracyjnymi i praktykami etnicznymi oraz rodzinnymi wysoko wykwalifikowanych specjalistów a rozwojem naukowego życia instytucjonalnego w Polsce. Dodatkowo ważnym wątkiem

prowadzonych badań jest krytyczna analiza uwarunkowań społecznych i instytucjonalnych, blokujących rozwój naukowców w Polsce.

W **obszarze drugim** swoich naukowych zainteresowań po uzyskaniu stopnia doktora, czyli mieszczących się w polu pedagogiki szkoły wyższej, pytań o studenta jako podmiot wychowania, kształcenia i samokształcenia, dotykam kwestii związanych z oczekiwaniami i typami reakcji studentów wobec uczelni i edukacji w ogóle, efektywnością określonych metod i narzędzi kształcenia, jak również zagadnień związanych z pedeutologią, w tym przede wszystkim tych dotyczących współczesnej specyfiki roli nauczyciela akademickiego. Współcześni studenci to w znakomitej większości osoby urodzone w drugiej połowie lat 90. XX wieku. Przedstawiciele tego pokolenia są aktywnymi użytkownikami mediów oraz technologii cyfrowych. Co więcej, zmiany społeczne wywołane wszechobecnością w naszym życiu Internetu, w sposób namacalny i nieodwracalny redefiniują również proces uczenia się. Rzecz jasna dotyczy to tak podmiotu kształconego, jak i kształcącego. Obecni studenci i wykładowcy mają do dyspozycji bardzo szeroki wachlarz cyfrowych metod i narzędzi wspierających proces uczenia się (metody np.: *e-learning*, *blended learning*, narzędzia np.: BlackBoard, Moodle, Librus). W obliczu tak szerokich możliwości i zmian środowiska edukacyjnego, niezbędna jest pedagogiczna refleksja na temat długofalowych efektów tychże (możliwości i zmian), jak również próba takiego zaplanowania procesu nauczania, by w tak dynamicznych warunkach realizacja celów kształcenia przebiegała bez zakłóceń. Efektem prowadzonych analiz teoretycznych i badań empirycznych, w tym obszarze moich zainteresowań, są następujące, wybrane publikacje:

1. Rozmus A., Kurek-Ochmańska O. (2018). **Version 2.0 of the individual style of conducting classes by an academic teacher in the context of contemporary changes and trends in education**. *e-mentor*, nr 2(74), s. 4-9.
2. Rozmus A. (2013). ***Indywidualny styl prowadzenia zajęć***, [w:] A. Rozmus (red.), Wykładowca doskonały. Podręcznik nauczyciela akademickiego (wydanie II rozszerzone i uaktualnione), Warszawa: Wolters Kluwer, s. 107-139.
3. A. Rozmus (red.). (2013), **Wykładowca doskonały. Podręcznik nauczyciela akademickiego** (wydanie II rozszerzone i uaktualnione), Warszawa: Wolters Kluwer, stron: 272
4. Rozmus A. (2009). ***Kursy typu distance learning jako nowa forma przekazu dydaktycznego szkoły wyższej - doświadczenia, ograniczenia i perspektywy***, [w:] J. Mączyński, A. Pawlak-Wolanin i W. Demecki (red.), Doskonalenie usług

edukacyjnych w szkołach wyższych w procesie integracji z Unią Europejską, Legnica: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Menadżerskiej w Legnicy, s. 233-243.

5. Rozmus A., Świda J. (2008). ***Kursy distance-learning - przyszłość edukacji czy koniec uniwersytetu?,*** [w:] T. Smal i A. Zduniak (red.), Edukacja bez granic - mimo barier. Przestrzeń Tworzenia, Poznań: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Bezpieczeństwa w Poznaniu, s. 433-439.
6. Rozmus A. (2005). ***Motywy wyboru i oczekiwania wobec uzupełniających studiów magisterskich - na podstawie badań wśród studentów WSIiZ w Rzeszowie***, [w:] J. Dietla i Z. Sapijaszki (red.), Dylematy studiów dwustopniowych, Łódź: Wydawnictwo FEP, s. 127-137.

W obszarze tym, w ramach **współpracy międzynarodowej**, w trakcie wizyty studyjnej w Pradze w **University College of Business** (VSO - Vysoká Škola Obchodní v Praze), w grudniu 2017 roku, zaprezentowałem dydaktyczne rozwiązania, wykorzystujące nowoczesne technologie stosowane na mojej uczelni (m.in. gry decyzyjne, *kursy distance-learning*, uczelniana platforma rozwoju kompetencji). Równocześnie tematem wizyty były możliwości realizowania wspólnych projektów naukowych. Efektem tej współpracy (trwającej do dziś) jest wymiana - z czeskimi Partnerami - nowoczesnych rozwiązań stosowanych w dydaktyce, w zarządzaniu uczelnią oraz przygotowanie listy wspólnych możliwych projektów naukowych. Z kolei w trakcie wizyty studyjnej w siedzibie organizacji **Telc GmbH** (Frankfurt nad Menem) – we wrześniu 2013 roku – analizowałem możliwości szerszego zaimplementowania w dydaktyce zajęć certyfikowanych. Telc GmbH jest organizacją oferującą międzynarodowe, standaryzowane testy z zakresu 10 języków europejskich, które są zgodne z Europejskim Systemem Opisu Kształcenia Językowego (*The Common European Framework of Reference for Languages*). Efektem tej wizyty było zaoferowanie studentom mojej uczelni certyfikowanych zajęć z języka obcego. Oferta Telc GmbH jest dostępna również dla studentów innych polskich uczelni.

W obszarze tym, swoją aktywność zaznaczyłem również na naukowych **konferencjach i seminariach**, m.in.:

— 9 czerwca 2014 r. Warszawa: Ogólnopolska Konferencja Dydaktyków Szkół Wyższych Wydziałów Przyrodniczych nt.: „Dydaktyka szkoły wyższej – okiem biologa i pedagoga". Organizator: Uniwersytet Warszawski. **Wygłoszony referat**: „Drogi doskonalenia indywidualnego stylu prowadzenia zajęć dydaktycznych".

— 21-23 października 2009 r. Zakopane: VII Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Edukacja XXI wieku". Organizator: Wyższa Szkoła Bezpieczeństwa z siedzibą w Poznaniu. **Wygłoszony referat**: „Polska w europejskiej przestrzeni kształcenia ustawicznego - diagnoza oraz bariery rozwoju".

Trzeci obszar moich podoktorskich zainteresowań naukowych dotyczy polityki edukacyjnej państwa w odniesieniu do szkół wyższych i kształcenia wyższego. Interesują mnie tutaj szczególnie następujące zagadnienia: transformacja i neoliberalne reformy polskiego szkolnictwa wyższego po roku 1989, modele kształcenia wyższego (w tym kształcenie modułowe, dualne, etc.), struktura, organizacja i finansowanie polskich uczelni (w tym w ujęciu sektorowym: sektor publiczny i niepubliczny) oraz wybrane aspekty porównań międzynarodowych w obszarze polityki edukacyjnej (Polska – Unia Europejska – kraje OECD). Ważne tutaj było również określenie roli krajowych podmiotów regulujących i nadzorujących polskie szkolnictwo wyższe (m.in. Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego czy Polskiej Komisji Akredytacyjnej). Transformacja i kolejne reformy w obszarze edukacji wyższej, przejście od kształcenia elitarnego do masowego (przy jednoczesnym urynkowieniu edukacji wyższej), nowe rozwiązania strukturalne (również te o charakterze finansowym), ale także otwarcie na kooperację w ramach nowych, międzynarodowych powiązań, to tylko niektóre z najistotniejszych zjawisk, które znalazły się w polu moich zainteresowań. Efektem prowadzonych analiz teoretycznych i badań empirycznych, w tym obszarze, są następujące, wybrane publikacje:

1. Rozmus A., Sęk A. (2016). ***Prawno-społeczne warunki powstawania i likwidacji szkół wyższych w Polsce***, [w:] S. Waltoś i A. Rozmus (red.), Szkolnictwo wyższe w Polsce. Ustrój - prawo - organizacja (wydanie 3. uaktualnione), Warszawa: Wolters Kluwer, s. 115-138.
2. Rozmus A., Cyran K. (2012). **Economic conditions of government expenditure on education in higher education system**, *The Quarterly e-Finanse*, vol. 8, nr 1, s. 72-85.
3. Rozmus A. (2012). ***Wybrane mierniki potencjału polskiej nauki - widziane przez pryzmat kariery naukowej***, [w:] S. Waltoś i A. Rozmus (red.), Kariera naukowa w Polsce. Warunki prawne, społeczne i ekonomiczne, Warszawa: Wolters Kluwer, s. 207-231.
4. Rozmus A., Pomianek T. (2010). ***In Quest for Right Way. Polish Science and Higher Education Against International Background*** [in:] Z. Paszek (ed.), Poland - Serbia. The Challenges of the Scientific Cooperation, Kraków: A. Frycz Modrzewski Kraków University Press, s. 229-245.
5. Rozmus A., Pomianek T. (2010). ***Modernizacja finansowania szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce***, [w:] J. Michalska (red.), Sporne Kwestie Strategii Rozwoju Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Warszawa: Fundacja na rzecz Nauki Polskiej, s. 58-79,

6. Rozmus A., Pomianek T. (2009). ***Czy polską naukę i szkolnictwo wyższe stać na zmiany?*** [w:] R. Maciołek, W. Maik i K. Sikora (red.), Problemy nauki i szkolnictwa wyższego, Bydgoszcz: Wydawnictwo WSG, s. 127 – 146.

W obszarze tym przejawiałem również swoją aktywność, w licznych gremiach i forach eksperckich. Jestem, bądź byłem, m.in.: ekspertem Polskiej Unii Edukacyjnej - Konfederacji Lewiatan (od 2018 i nadal); konsultantem Interdyscyplinarnego Zespołu (Uniwersytet SWPS, Collegium Civitas, WSIiZ) – przygotowującego projekt założeń do nowego Prawa o Szkolnictwie Wyższym, w ramach konkursu "Ustawa 2.0" Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2016-2017); ekspertem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w zespole ds. strategii szkolnictwa wyższego (2014-2015); członkiem Forum Ekspertów Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego (2010-2011). Efektem moich prac w tych gremiach były m.in. takie współautorskie opracowania jak: „Programu Rozwoju Szkolnictwa Wyższego i Nauki na lata 2015-2030" (MNiSW, 2015), czy „„Strategia rozwoju szkolnictwa wyższego: 2010-2020 – projekt środowiskowy" (ISW-FRP, 2009).

Realizując ten obszar swoich zainteresowań brałem udział w licznych **debatach, seminariach i konferencjach**, m.in.:

— 25-26 maja 2017 r. Łódź: Konferencja Programowa Narodowego Kongresu Nauki nt.: „Finansowanie nauki i szkolnictwa wyższego". Organizator: MNiSW. **Wygłoszony referat**: „Dostęp uczelni niepublicznych do środków budżetowych".

— 14 grudnia 2016 r. Warszawa: Ogólnopolska Konferencja nt.: „Kształcenie na poziomie kwalifikacji od 6 do 8 Polskiej Ramy Kwalifikacji". Organizator: Collegium Civitas w Warszawie. **Wygłoszony referat**: „Ustawa 2.0 – wyzwania w obszarze kształcenia".

— 24 czerwca 2015 r. Warszawa: Debata o przyszłości szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce: „Jakie mają być nasze uczelnie i polska nauka". Organizator: MNiSW. **Głos w dyskusji**.

— 20 kwietnia 2012 r. Kielnarowa: Ogólnopolska Konferencja nt. „Finansowanie i partnerstwo publiczno-prywatne w systemie szkolnictwa wyższego – polska praktyka i międzynarodowe doświadczenia". Organizator: Fundacja Rektorów Polskich w Warszawie oraz Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. **Wygłoszony referat**: „Konkurencja i partnerstwo publiczno-prywatne w polskim systemie szkolnictwa wyższego".

— 31 stycznia 2012 r. Warszawa: II Ogólnopolskie Seminarium dla Doktorantów nt.: Ścieżki kariery naukowej po zmianach przepisów prawnych". Organizator: Fundacja Rektorów Polskich w Warszawie. **Wygłoszony referat**: „Potencjał polskiej nauki – kontekst międzynarodowy".

— 17-18 lutego 2010 r. Warszawa: Ogólnopolska Konferencja FNP z cyklu *Fundacji dyskusje o nauce* nt.: „Sporne kwestie rozwoju nauki i szkolnictwa wyższego". Organizator: Fundacja na rzecz Nauki Polskiej w Warszawie: **Wygłoszony referat**: (współautor: T. Pomianek) „Modernizacja finansowania szkolnictwa wyższego i nauki w Polsce".

W ramach realizacji tematyki wskazanego obszaru, byłem kierownikiem dwóch grantów finansowanych ze środków na działalność statutową przyznanych przez MNiSW. Pierwszy z nich: *Szkolnictwo wyższe w Polsce. Ustrój – prawo – organizacja* (okres realizacji: 2015 r.), miał na celu przygotowanie kompleksowego opracowania na temat współczesnych zmian społecznych i prawnych w obszarze szkolnictwa wyższego. Efektem grantu była wieloautorska, interdyscyplinarna monografia (S. Waltoś i A. Rozmus (red.). (2016), *Szkolnictwo wyższe w Polsce. Ustrój - prawo - organizacja*, Warszawa: Wolters Kluwer, stron: 722). Drugi natomiast grant, *Opracowanie projakościowego systemu finansowania kształcenia w szkołach wyższych* (okres realizacji: 2014-2015 r.), miał na celu opracowanie nowego systemu finasowania szkolnictwa wyższego opartego na zasadach rzetelnej konkurencji i wspierającego jakość. Efektem tego projektu, opartego na badaniach typu *desk research*, było przygotowanie propozycji nowego algorytmu dotacyjnego dla szkół wyższych. Algorytm został udostępniony decydentom odpowiedzialnym za politykę edukacyjną państwa (Ministerstwu Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Reasumując, na mój dorobek po uzyskaniu stopnia naukowego doktora, składa się **51 pozycji**, w tym: 7 artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach znajdujących się w wykazie MNiSW (lista B), 1 artykuł opublikowany w zeszytach naukowych, 30 rozdziałów w monografiach wieloautorskich oraz 5 redakcji i 7 współredakcji monografii wieloautorskich.
Cytowania wg Google Scholar: 109 (h-indeks: 5) – stan na 19.12.2018 r.

Moje dociekania teoretyczne i prace badawcze, we wszystkich trzech opisanych wyżej obszarach naukowych zainteresowań, dały skumulowany wynik w postaci przedłożonej rozprawy habilitacyjnej pt. „*Edukacja akademicka w perspektywie krytycznej. Studenci wobec neoliberalnej polityki kształcenia w szkole wyższej*".

W swoich dalszych pracach zamierzam kontynuować tematyczne wątki mieszczące się w trzech wskazanych wyżej obszarach zainteresowań.

Omówienie osiągnięć dydaktycznych

Od początku mojej aktywności zawodowej w charakterze nauczyciela akademickiego prowadziłem wiele przedmiotów, w różnych formach (laboratoria, ćwiczenia, konwersatoria, wykłady), na rożnych stopniach kształcenia (I stopień, II stopień, jednolite magisterskie, studia podyplomowe) i w ramach różnych trybów studiów (stacjonarne, niestacjonarne). Wśród prowadzonych przeze mnie przedmiotów, znalazły się m.in.: *badania ewaluacyjne*, *komunikacja społeczna*, *budowanie zespołów*, *bezpieczeństwo społeczne*, *determinanty wizerunku instytucji i organizacji*, *kierowanie zespołami ludzkimi, kształtowanie i badanie opinii publicznej*, *polityka społeczna*, *zróżnicowanie społeczne*. Byłem również **promotorem i recenzentem** prac licencjackich i magisterskich. Poniżej znajdują się dokładne dane na ten temat.

DYPLOM - **PROMOTOR**			
Stopień studiów	Tryb studiów		**Suma końcowa**
	niestacjonarne	stacjonarne	
I stopnia	120	42	162
II stopnia	29	4	33
Jednolite magisterskie		43	43
Suma końcowa	**149**	**89**	**238**

DYPLOM - **RECENZENT**			
Stopień studiów	Tryb studiów		**Suma końcowa**
	niestacjonarne	stacjonarne	
I stopnia	94	4	98
II stopnia	23		23
Jednolite magisterskie		1	1
Suma końcowa	**117**	**5**	**122**

Na studiach podyplomowych byłem promotorem 66 prac.

Jestem obecnie **promotorem pomocniczym** w dwóch przewodach doktorskich prowadzonych na Wydziale Nauk Społecznych i Administracji Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie:

1. mgr Iwona Wojciechowska, praca pt. *Wykorzystanie mediów społecznościowych w zarządzaniu komunikacją z otoczeniem przez szkoły wyższe w Polsce* (powołanie na promotora pomocniczego decyzją Rady Wydziału – Uchwała nr 2/2018 z dnia 19 stycznia 2018 r.)

2. mgr Małgorzata Gosek, praca pt. *Mediatyzacja życia społecznego jako wyzwanie dla edukacji na przykładzie szkół województwa małopolskiego* (powołanie na promotora pomocniczego decyzją Rady Wydziału – Uchwała nr 31/2018 z dnia 28 września 2018 r.)

W ramach aktywności dydaktycznej brałem udział w wielu europejskich i krajowych programach nakierowanych na rozwijanie różnorakich kompetencji studentów. Prowadziłem warsztaty i byłem trenerem m.in. w następujących programach:

— **Nazwa projektu**: „Program Rozwoju Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania – Uczelnia Jutra"
Źródło finansowania: Europejski Fundusz Społeczny. Program Operacyjny Kapitał Ludzki, Priorytet IV, Poddziałanie 4.1.1
Okres trwania projektu: 01.10.2008 – 30.09.2010

— **Nazwa projektu**: „Postaw na przedsiębiorczość"
Źródło finansowania: program własny MNiSW w ramach konkursu Kreator innowacyjności
Okres trwania projektu: 01.01.2009 – 31.07.2009

Równocześnie byłem odpowiedzialny za kształt i zawartość merytoryczną wielu programów mających wprowadzić innowacyjne rozwiązania w kształceniu na poziomie szkoły wyższej, należy tutaj wymienić najnowsze, m.in.:

— **Nazwa projektu**: „WSIiZ - Programujemy rozwój. Rozwijamy możliwości".
Źródło finansowania: W ramach projektu Program Operacyjny. Wiedza. Edukacja. Rozwój.
Okres trwania projektu: 01.04.2018 – 31.03.2022

— **Nazwa projektu**: „PRACUJ I STUDIUJ - studia dualne na kierunkach Psychologia w Zarządzaniu, Zarządzanie, Dziennikarstwo i komunikacja społeczna"
Źródło finansowania: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
Okres trwania projektu: 01.01.2019 – 31.12.2022

Byłem również autorem multimedialnych kursów *distance-learning* dla studentów. Jestem także (wiąże się to z powyższym) pomysłodawcą i inicjatorem platformy internetowej z otwartymi zasobami edukacyjnymi (e-wsiz.edu.pl). Otwarte zasoby edukacyjne na portalu e-WSIiZ udostępnione są na licencji Creative Commons Uznanie Autorstwa i zawierają kilkaset godzin zajęć z różnych obszarów wiedzy (zazwyczaj są to treści przygotowane przez wykładowców WSIiZ) Do tej pory z zasobów e-wsiz.edu.pl skorzystało ponad 10 tysięcy użytkowników. Platforma działa od 2012 roku.

W trakcie swojej kariery dydaktycznej prowadziłem wiele warsztatów i szkoleń dla instytucji i firm z otoczenia uczelni (w tym dla szkół średnich, urzędu miasta, urzędu pracy, biznesu). Posiadam licencję Trenera-Konsultanta w zakresie zastosowania

psychologii praktycznej w biznesie wydaną przez Instytut Terapii Gestalt w Krakowie (studia tam odbyłem w latach 1999-2001) oraz certyfikat Polskiego Towarzystwa Badaczy Rynku i Opinii w zakresie prowadzenia zogniskowanych wywiadów grupowych (nr 255/2003).

Za swoją pracę dydaktyczną, ale też naukową i organizacyjną otrzymałem następujące **odznaczenia, nagrody i wyróżniania**:

- Nagroda Rektora i Kanclerza WSIiZ (2000, 2001, 2002, 2003)
- Brązowy Krzyż Zasługi Prezydenta RP – za działalność społeczną, edukacyjną i naukową (2004)
- Nagroda Rektora i Kanclerza WSIiZ w Rzeszowie za wysoki poziom pracy doktorskiej (2005)
- Nagroda Jubileuszowa – 10 lat WSIiZ (2006)
- Nagroda Rektora i Kanclerza WSIiZ w Rzeszowie (zespołowa) za wysoką jakość badań społecznych (2006)
- Nagroda Rektora i Kanclerza WSIiZ w Rzeszowie za badania z obszaru szkolnictwa wyższego (2011)
- Nagroda Jubileuszowa – 15 lat WSIiZ (2011)
- Medal „Zasłużony dla WSIiZ – *Bene meritus de Academia*" (2016)

*

Wdrożenie innowacji w edukacji

Dodatkowym polem moich zainteresowań (a w zasadzie pasją) w ostatnich latach jest problematyka edukacji alternatywnej, którą za międzynarodowym słownikiem pedagogicznym UNESCO, rozumiem jako ruch lub kształcenie oferujące alternatywne wobec tradycyjnego, instytucjonalnego podejście, które odrzuca koncepcję formalnego kształcenia, a za Bogusławem Śliwerskim jestem skłonny uznać ją za jedną z pedagogii. Ciekawa poznawczo jest tutaj dla mnie analiza stanu kształcenia tzw. instytucjonalnego, diagnoza i opis jego deficytów oraz próba zaproponowania innego podejścia do kształcenia dzieci i młodzieży (i tutaj znowu ważne miejsce dla mnie odgrywa perspektywa krytyczna). Jestem pomysłodawcą i założycielem **Rzeszowskiej Akademii Inspiracji** (RAI). RAI, to specyficzny projekt edukacyjny stworzony w 2014 roku (i realizowany do dzisiaj) przez Zespół pasjonatów edukacji z Rzeszowa. Dydaktyków uczelni (głównie tej, w której pracuję) uzupełniają nauczyciele szkół podstawowych

i średnich oraz pedagodzy i psycholodzy z rzeszowskich placówek. Przez kilka zrealizowanych do dziś (2018 rok) edycji, RAI „ukończyło" ponad 400 uczestników z rzeszowskich szkół podstawowych, gimnazjalnych i średnich (uczestnicy w wieku od 6 do 18 lat). W pracę z uczestnikami do tej pory było zaangażowanych 35 trenerów RAI. W ramach RAI przeprowadzono ponad 800 godzin zajęć, realizowanych w salach i laboratoriach Wyższej Szkoły Informatyki i Zarządzania w Rzeszowie. Projekt w początkowej fazie realizacji uzyskał wsparcie m.in. Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji, Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy" oraz Urzędu Miasta Rzeszów. Finansowany był zaś z programu Santander Universidades.

Główną ideą przygotowywanych i oferowanych kursów jest pomoc dzieciom i młodzieży, na wszystkich poziomach edukacji, w rozwoju najistotniejszych kompetencji i umiejętności, które pozwolą odkrywać pasje, radzić sobie z manipulacją społeczną, podejmować decyzje, logicznie i analitycznie, ale także oryginalnie i twórczo myśleć oraz działać w zespole. Punktem wyjścia do stworzenia całościowej koncepcji RAI, była taka próba ukształtowania programu by w jak największym stopniu ogniskował się on wokół umiejętności potrzebnych w skutecznym i satysfakcjonującym egzystowaniu człowieka w dzisiejszym świecie. Program RAI zawierał treści pogrupowane w moduły i kompleksy tematyczne, czyli miał charakter synchroniczny. Dodatkowo treści nauczania miały postać programów zintegrowanych: łączyły niezależne dyscypliny w całość. Gdyby szukać funkcji społecznych i odnieść je do modelu programu kształcenia, to w przypadku RAI można by było mówić o modelu hermeneutycznym „uczyć się, by znaleźć odpowiedź" oraz modelu krytycznym „uczyć się, by zmieniać".

Do tej pory projekt RAI wygrał trzy konkursy grantowe, dzięki którym oferuje swoim uczestnikom zajęcia bezpłatnie:

1. **Nazwa projektu**: „Poprzez Rzeszowską Akademię Inspiracji (RAI) do świata"
   Źródło finansowania: Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego – konkurs „Uniwersytet Młodego odkrywcy".
   Okres trwania projektu: 1.02.2017-30.06.2017
2. **Nazwa projektu**: „Regionalna Akademia Inspiracji"
   Źródło finansowania: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
   Okres trwania projektu: 01.08.2018 – 31.07.2020
3. **Nazwa projektu**: „Uczelnia otwarta dla nastolatków"
   Źródło finansowania: Narodowe Centrum Badań i Rozwoju
   Okres trwania projektu: 01.01.2019-30.06.2021

W powyższych projektach odpowiedzialny byłem/jestem za zawartość merytoryczną edukacyjnej oferty, za jej jakość i sposób ewaluacji założonych celów.

Doświadczenia płynące z pracy w ramach Rzeszowskie Akademii Inspiracji, jak również efekty swoich studiów na temat edukacji alternatywnej zawarłem we współredagowanej z Profesorem Bogusławem Śliwerskim monografii wieloautorskiej, w tekście:

> Rozmus A. (2018). ***Kreowanie alternatyw w edukacji - idea, uwarunkowania, oblicza***, [w:] B. Śliwerski i A. Rozmus (red.), Alternatywy w edukacji, Kraków-Rzeszów: Oficyna Wydawnicza "Impuls", Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania z siedzibą w Rzeszowie, s. 291-313. (w załączeniu).

Powyższa publikacja była bezpośrednim wynikiem grantu finansowanego ze środków na działalność statutową przyznanych przez MNiSW (temat: „Alternatywy w edukacji"; okres realizacji: 2017 r.).

Byłem również organizatorem Ogólnopolskiego Seminarium Naukowego pt. „Czy w Polsce potrzebna jest edukacja alternatywna?" (Rzeszów, 11.06.2018). Partnerem merytorycznym seminarium był Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie oraz Fundacja „Perspektywy".

*

Pełny wykaz moich osiągnięć o charakterze naukowym, dydaktycznym i popularyzatorskim znajduje się w odrębnym załączniku.

Andrzej Rozmus